

"Yeni bir modele ihtiyaç var"

EPDK Başkanı Hasan Köktaş, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın doğal gaz ithalatının serbestleştirilmesine yönelik bir kanun değişikliği hazırlığında olduğunu belirterek, "Yeni bir model geliştirmeye ihtiyaç bulunmaktadır ve yeni bir kanun değişikliğinin gündeme getirilmiş olması da bu temele dayanmaktadır" dedi. *Murat Fırat / Semra Yılmaz*

PETFORM tarafından düzenlenen, "Doğal Gaz Piyasasının Liberalizasyonu: Süreç ve Öneriler" konulu panel Ankara Sheraton Otel'de gerçekleştirildi. Panelde, EPDK Başkanı Hasan Köktaş, PİGM Genel Müdürü Erdal Gülderen, EÜAŞ Genel Müdürü Sefer Bütün, BOTAŞ yetkilileri ve enerji şirketlerinin üst düzey temsilcileri katıldı.

Panelin açılışında konuşan EPDK Başkanı Hasan Köktaş, Türkiye doğal gaz piyasasının serbestleştirilmesinin Türkiye ve dünya enerji piyasalarından çok önemli gelişmelerin ve belirsizliklerin yaşandığı bir dönemde tartışıldığını belirterek, dünya enerji piyasalarındaki genel durum hakkında bazı değerlendirmelerde bulundu. Son dönemde petrol fiyatlarının spekülatif sayılabilecek müdahaleler sonucunda ve tüm piyasaları ve ekonomik dengeleri sarsan bir şekilde büyük çalkantılarla 90 dolardan 147 dolara kadar çıktığına ve ardından yine 90 dolar seviyelerine kadar gerilediğine dikkat çeken Köktaş, "Tabii petrol fiyatlarındaki böylesi bir dalgalanma dünya doğal gaz fiyatlarını da istikrarsız kılmıştır. Bu yapıya, petrol ve doğal gaz tedarikçisi ülkelerdeki siyasi gerilimleri, kaotik yapıyı, istikrar ve güvenlik problemlerini dahil ettiğimizde bu iki temel enerji kaynağına yönelik fiyat eğilimleri ve tedarik güvenliği konularında ciddi belirsizlikler oluşmaktadır. Böylesi bir ortamda, yüksek miktardaki enerji taleplerini karşılamak için giderek artan oranlarda dışa bağımlı hale gelen gelişmiş ülkeler açısından tedarik güvenliğini sağlama hususu daha da önem kazanmaktadır" dedi.

"Türkiye'nin doğal gaz ihtiyacı giderek artıyor"

AB üyesi ülkelerde hem doğal gaz talep artışı hem de ithalata olan bağımlılığın çok yüksek seviyelerde olduğunu bildiren EPDK Başkanı Köktaş, şöyle konuştu: "Avrupa Komisyonu tahminlerine göre, Birlik üyesi ülkelerde 2007 yılında 505 milyar m3 olan tüketimin 2030 yılında 635 milyar m3'e çıkması öngörülmektedir. Benzer şekilde Avrupa Birliği'nin doğal gaz ithalatına olan bağımlılığının bugünkü yüzde 50'lik düzeylerden 2030 yılında yüzde 85'lere kadar çıkması beklenmektedir. Sadece AB'nin değil ülkemizin de doğal gaz temini konusunda tedarikçi ülkeleri çeşitlendirmek ve uluslararası transit boru hattı projeleri ile alternatif güzergâhlar geliştirmek konusunda yoğun çabaları sürmektedir. Bu çabalarla birlikte Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından geliştirilen stratejide uzun vadede Türkiye'nin elektrik enerjisi üretiminde doğal gaz kullanım payının azaltılması buna mukabil yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının payının ise artırılması hedeflenmektedir. Böylece hem elektrik üretim maliyetlerinin düşülmesi

etmenlerden asgari düzeyde etkilenmesi hem de milli kaynaklarımızın azami ölçüde ekonomiye kazandırılması gibi müspet amaçlar güdülmektedir. Ancak gelecekte ülkemiz elektrik üretiminde doğal gazın payının azaltılacak olması Türkiye'nin doğal gaz ihtiyacının azalması gibi bir netice doğurmayacaktır. Zira bilhassa son yıllarda Türkiye'de kentsel doğal gaz kullanımı hızla artmaktadır ve gelecek yıllarda da artmaya devam edecektir."

"İthalat ve toptan satışta faaliyet gösteren özel şirketlerin sayısını arttırmalıyız"

5 yılda EPDK tarafından 55 adet şehir içi doğal gaz dağıtım bölgesinin ihalesinin sonuçlandırıldığına dikkat çeken EPDK Başkanı Hasan Köktaş, böylece kısa bir zamanda Türkiye'de doğal gaz kullanan şehir sayısının 6'dan 52'ye ulaştığını vurguladı. Bugün Türkiye'de yaklaşık 10 milyon konutun şebeke altyapısının tamamlandığını ve böylece yaklaşık 40 milyon kişinin doğal gaz kullanımına imkan verecek altyapının tesis edilmiş olduğunu kaydeden Köktaş, şunları söyledi:

"Tüm bunlara ilave olarak, 14 şehrimiz için şebeke altyapı yatırımları devam etmektedir. Önümüzdeki kış aylarında bu şehirlerimizde de doğal gaz kullanımına başlayacak ve böylece ülkemizde doğal gaz kullanan şehir sayısı 66'ya ulaşacaktır. Böylesi bir dinamik yapı içerisinde ülkemizde bu yılın sonunda 37,5 milyar m3 olması beklenen doğal gaz tüketiminin

gücünü oluşturan özel sektörün, girişimci gücü, kuracağı uluslararası bağlantıları ve finansal kabiliyetleri gibi birçok

Hasan Köktaş / EPDK Başkanı

etmene bağlı olarak Türkiye doğal gaz piyasasında da aktif rol almaması için hiçbir sebep yoktur. Üstelik sadece arz güvenliği için değil Türkiye'deki milyonlarca doğal gaz tüketicisinin, sanayicimizin, doğal gaz ihtiyacının daha düşük maliyetlerle karşılanabilmesi için de doğal gaz ithalatında ve toptan satışta faaliyet gösteren özel şirketlerin sayısını arttırmamız şarttır. Bugün bu ihtiyaca yönelik sektörümüzde genel bir uzlaşma olduğuna ve bu uzlaşmanın Türkiye'nin ulusal taahhütlerine yansıtılmasına tanık olmaktayız. Bu kapsamda, bugünlerde ilgili tüm kesimlerin değerlendirmesine açılan 'Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal

geliştirilmesi konusunda idari kapasitenin artırılması' hedeflenmiştir. Bu cihetle 'EPDK'nın etkin işleyişini temin etmeye yönelik olarak doğal gaz ve petrol depolama tesislerine üçüncü tarafların erişimini düzenleme ve izleme yeteneğinin artırılması' amaçlanmıştır. Programın çok önemli bir diğer boyutunda ise 'Avrupa Birliği'nin mevcut direktiflerine göre, doğal gaz piyasasında özel sektör ithalatına ve piyasanın serbestleşmesine yönelik hususları düzenlemek üzere 4646 Sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu'nda değişiklik yapılacağı' ifade edilmiştir. Mademki gündemimizde AB koşulları çerçevesinde bir kanun değişikliği yapılmasına yönelik bir hedef ve çalışma vardır. O halde böyle bir çalışma için Avrupa uygulamaları ile Türkiye'deki mevcut durumu değerlendirmek gerekir. Avrupa Birliği ülkelerindeki uygulamalara bakıldığında zaman, İngiltere, İtalya, İspanya, Fransa, Danimarka, Avusturya, Almanya, Macaristan gibi birçok ülkede gaz devri uygulamasının yapıldığı görülmektedir. Başvurulan uygulamaların tümü, doğal gaz alım satım sözleşmelerinin taraflarını ve koşullarını değiştirmeyen miktar devri uygulamalarıdır. Diğer taraftan, Avrupa Birliği mevzuatında yer alan malların serbest dolaşımı hükümleri gereği kural olarak ithalat tekeli oluşturmak, ithalatı yasaklamak ve kısıtlamak mümkün değildir. Ayrıca, Avrupa Birliği rekabet mevzuatı paralelinde Birlik üyesi ülkelerin üye olmayan ülkelere yaptığı doğal gaz ithalatına ilişkin sözleşmelerde yer alan rekabeti kısıtlayıcı 'yeniden satım' yasakları gibi hükümler Avrupa Komisyonu'nun müdahalesi ile ortadan kaldırılmıştır. Ancak 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu mevcut yapısı ile özel sektör şirketlerinin ülkemize doğal gaz ithal edebilmesi konusunda bir takım kısıtlamalar taşımaktadır."

"Doğal gaz ithalatının serbestleşmesi imkanına kavuşulmadı"

Kanunda belirlenen takvime göre, yıl sonuna kadar BOTAŞ'ın elindeki

2020 yılına gelindiğinde 66-67 milyar m3'e kadar çıkması beklenmektedir. Hal böyle iken konuya doğal gaz tedariki açısından baktığımızda arz olanaklarımızda bir daralma görülmektedir. Çünkü Rusya Federasyonu ile yapılan alım kontratlarından birinin süresi 2011 yılı sonunda, Cezayir ile yapılan kontrat ise 2014 yılı sonunda sona ermektedir. Bu koşullarda Türkiye'nin doğal gaz ihtiyacının karşılanması için sürdürülmekte olan projelerin yanı sıra özel sektörün gücünün ivedilikle devreye sokulması şarttır. Türkiye ekonomisinin lokomotif

Programı'nın enerji faslında 'devletin doğal gaz piyasasındaki etkinliğinin azaltılması' amaçlanmıştır. Programda, 'Enerji Topluluğu Antlaşmasına olası üyelik amacı da dikkate alınarak gaz ve elektrik iç piyasası ile elektriğin sınır ötesi ticaretine ilişkin müktesebata uyumun ve ilgili uygulamaların sürdürülmesi' hedeflenmektedir. 'Doğal gaz iletiminde adil ve ayırım gözetmeyen kuralların uygulanmasının sağlanması' programda yer bulan bir diğer amaçtır. Aynı kapsamda 'enerji piyasalarında uygulanan sözleşmelerin piyasa işlevi ve rekabet

